

Poučne razprave o jubilejskih znamkah.

Piše Janko Polak.

eseca grudna drugega dne t. l. mine šestdeset let, odkar vlada avstrijskim narodom cesar Franc Jožef I.

Vsi narodi tekmujejo, da proslave čim lepše ta redki praznik. Drug hoče prekositi drugega. In tudi c. kr. pošta ni hotela zaostati. Poslala je v promet jubilejske znamke. Te so prve, ki so res umetniške vrednosti.

Ker bi utegnile moje poučne razprave o jubilejskih znamkah zanimati še koga drugega, zaraditega jih podajam javnosti.

I.

Znamka za en vinar nam kaže cesarja Karla VI., oblečenega v obleko, ki je bila takrat na dunajskem in na ostalih evropskih dvorih jako v navadi.

Karel VI. je bil oče slavni cesarici Mariji Tereziji.

V prvi polovici njegovega vladanja mu je bila bojna sreča mila. Njegovega ljubljenca, princa Evgena Savojskega, je vodila od zmage do zmage. Izneverila se mu je šele na stara leta. In to je potrlo ravnokar omenjenega princa in cesarja Karla VI. tako, da nista bila do smrti nikdar več prav vesela.

A lepša in stanovitnejša nego bojna sreča je sreča, ki veje iz kulturnega življenja. In ta je bila Karlu VI. zvesta do smrti.

Zbudila se je obrtnost, ki jo je zadušila tridesetletna vojna. Suknarstvo, platnarstvo in steklarstvo ni cvetelo še nikdar lepše, nego je cvetelo za njegove vlade. Isto velja o kupčiji. Ta je cvetela najlepše v Trstu in Reki. In kako bi tudi ne! Saj je proglasil ravno on ti dve luki za proste vsake colnine. Za njegovega vladanja so sezidali cesto iz Trsta na Dunaj in iz Dunaja v Prago. Bila je tako lepa, da ji ni bilo para daleč naokolo. Z napravami lepih cest se je začelo razvijati tudi poštarstvo. Posebno potem, ko je to odvezel privatnim družbam in ga podržavil. Zato bi res ne bilo lepo, ako bi c. kr. pošta pri izdajanju jubilejskih znamk pozabila svojega velikega dobrotnika.

Tudi znanosti in umetnosti so cvetele za Karla VI. Porodila se je misel, ustanoviti na Dunaju akademijo znanosti. Za to sta se potezala posebno učeni Leibnitz in pa princ Evgen Savojski. Stavbarstvo, kiparstvo in slikarstvo sta najbolj podpirala Karel VI. in pa ravnokar omenjeni princ. In tako so nastali na Dunaju in tudi izven Dunaja prelepi proizvodi baroškega značaja. Imenitna stavbenika sta bila Fischerja pl. Erlaška in pa Hildebrand. Izmed kiparjev je slovel najbolj Rafael Donner, izmed slikarjev pa Daniel Gran.

Najvažnejše delo Karla VI. pa je gotovo pragmatiška sankcija ali sveta postava za vselej. Ta določa, da sme v slučaju izumrtja moškega rodu Habsburžanov prevzeti vladarstvo tudi ženska iz tega rodu. Pragmatiška sankcija ga je stala silnih žrtev. A bila je neizrečne važnosti. Zakaj Karel VI. je umrl brez sina. In da ni bilo pragmatiške sankcije, težko da bi mu bila nasledovala njegova hči, slavna cesarica Marija Terezija. (Dalje.)

▷ Novo življenje ◁